

Dopisi za
uredništvo i
upravu šalju se na
adresu
Z A G R E B
Draškovićeve ul. 36. I. kat.
(Lav Stern).
Rukopisi se ne
vraćaju.

ŽIDOV

HAJ'HUDI

Izlazi dvaput
mjesečno.
Pretpлата:
Godišnje K 10,
polugodišnje K 5,
četvrtgodišnje K 3.
Pojedini br. 40 fil.

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA.

God. II.

1. lipanj 1918. - ZAGREB - 21. sivan 5678.

Broj 11.

Narodni porez.

Kad je po prastarom zakonu i običaju valjalo brojati naš narod, primljen je od svakog Židova Šekel. Tada su izbrojali šekolime, pa se znalo, koliko je jak narod. — Židovi! I danas, poslije 2000 godina moramo brojati narod. Jer narod opet hoće da živi slobodno. Naš se je narod probudio iz tisućljetnog sna. I opet zahtijevamo šekel.* — Svi narodi traže svoja prava. Ni židovski narod ne može šutjeti. Trpili smo u ratu, kao ni jedan drugi narod. Skoro svaki nam dan stižu strašne vijesti, da negdje u svijetu progone, ubijaju, plijene, gone i tlače goloruke Židove. Naš narod ne smije više dopustiti da ga gaze. On mora primiti svoj udes u vlastite ruke. — *Cijonizam je pokret židovskog naroda, koji hoće da živi slobodnim životom na vlastitoj grudi.* — *Šekel, je izjava pristajanja uz cijonizam, uz židovski narod.* — Židovi dohrlite svi, i platite šekel. Kada se broji židovski narod; ne smije manjkati nijedan pravi Židov. Židovi! Budite vjerni svom starom narodu, koji Vas pozivlje na rad! — Cijonizam hoće da oslobodi židovski narod iz dvijetisućljetnog progonstva. Silni narodi i moćne vlade izrekoše svoje simpatije za cijonizam i hoće da pomognu židovskom narodu do oslobodjenja. Sad je na nama da dokažemo, da židovski narod u svojoj cjelokupnosti, u golemoj većini hoće i može da živi. — Židovi jugoslavenskih zemalja! Kao svadje na svijetu, tako neka i ovdje pokaže židovski narod, da hoće živjeti. Moramo dokazati, da smo upoznali znamenitost sadašnjega časa. — *Židovi jugoslavenskih zemalja! Platite šekel!* — Broj šekolima mjerilo je za snagu naroda Židovi jugoslavenskih zemalja platiti će svakako svoj narodni porez.

Obnova narodne domaje u Palestini.

Iz jednoga govora I. V. Členova.

Naš je narod svjestan, da je opstanak njegovih ogranaka u raznim zemljama moguć samo apsolutnom i pouzdanom lojalnošću prema interesima svake zemlje. — To je temeljno načelo, koje je narodu prešlo u meso i krv, i kojemu se židovstvo nigdje i nikada nije iznevjerilo. — Zato mi unaprijed — svaku mogućnost prigovora, radi neloyalnosti — najodlučnije pobijamo.

Blizu 14 milijuna pripadnika židovske narodnosti raštrkano je po cijelom svijetu Svagdje se naseljavaju, a nigdje nemaju ni stope zemljišta, koji bi oni, a i svijet — mogli smatrati njihovim vlasništvom, kojeg

Šekel je dragovoljni prinos za uzdržavanje organizacije. Najmanji prinos K 2.

bi mogli skupno naseljavati, te na kome bi mogli potpuno slobodno odlučivati svojim narodnom sudbinom. — Mislite li, da su ovim stanjem zadovoljni? Pojedine skupine možda, ali mase — nipošto. — *Mase su ostale vjerne ostavljenoj domaji i čvrsto vjeruju u njeno oživljenje . . .* Vele nam, da samo šaćica našega naroda živi u Palestini, dok mase žive izvan nje. Pa i u samoj Palestini većina je pučanstva arapska, a ne židovska. — To nas nuka, da pred svom javnošću ponovno izjavimo ono što smo već više puta razjasnili.

Prošlo je sedam stoljeća od kada su Arapi počeli naseljavati zemlju, a da ju nijesu naselili. — Sedam stoljeća tamo djeluju, a jedini spomenik njihovog stvaranja, je zaista divna Amarova mošeja u gradu hramova, Jerusolimu. — Sve drugo ostalo je tamo po svoj prilici isto tako пусто kao što je i bilo, kada su naši predji poslije rata i progona, ostavili zemlju.

Palestina za Arape nije nikakvo kulturno središte. Središte njihovog materijalnoga, političkoga i znanstvenoga života nalazi se u drugim mjestima Bagdadu, Kairu, Beirutu. — a ne u Palestini. *Palestina nije zemlja arapskih težnja.* Šaćica ovoga velikoga naroda naselila se je tu i živi djelomice još beduinskim životom. Imadu koliko im je potrebno, a time su zadovoljni. Njihovom opstanku ne prijete nikakove opasnosti. Židovi nemaju nikakvih razloga progoniti ili ugnjetavati Arape. Oni su slobodni i treba da ostanu slobodni, te da u svome vlastitom unutrašnjem životanju uživaju istu autonomiju koju će uživati Židovi . . .

Smatramo potrebnim, da narodi koji su pozvani za uređivanjem buduće nacionalnog i političkog života, vode računa o volji židovskoga naroda, koji je jasno izrazio želju naseliti Palestinu i obnoviti u njoj staru narodnu domaju. Nadalje smatramo neophodno potrebno da se ukloni sve, što nam na našem putu smeta. Treba stvoriti jamstva i uvjete, za obezbijedjenje nesmetanog i uspješnog rada. Potpunu autonomiju našega unutrašnjeg života smatram dijelom tih naših zahtijeva. Narodi i njihovi prvaci uvidjaju, da ono, što mi tražimo nije ništa drugo, nego stvaranje uvjeta, koji nam omogućuje, da započnemo veliko bezprimjerno narodno djelo. To je sve što tražimo. Sve drugo ide na našu čast i našu odgovornost. Bude li narod htio i mogao, obnoviti će sebe i zemlju. Ne bude li htio ili ne bude li mogao, tada ne će smjeti nikoga kriviti već jedino sebe. A ne će li ostvarenje čeznuća i ideala oslabiti veliku duševnu snagu, koja se krije u traženju, nastojanju i borbi? Ta mi ne težimo za vlastitim zakutkom pod suncem samo zato, da se bolje ogri-

jemo. Mi vjerujemo, da će se u našem narodu kad bude živio u vlastitoj zemlji zdravim životom, u potpunom opsegu razviti svom snagom narodni genij. Doći će i opet ono vrijeme, u kojem nije samo za se, — već za cijelo čovječanstvo — stvarao, vrijeme kada je stvorio vječne knjige i vječne istine.

Daleki — suncem obasjani — put otvara se pred našim očima.

To je naše vjerovanje! Ono nas oduševljava i bodri u našem radu; U tome vjerovanju mi ćemo pobijediti!

Izraelitsko hrvatsko literarno društvo u Zagrebu.

Iza malne četirigodišnje obustave dobilo je izr. hr. literarno društvo u Zagrebu opet dopuštenje za svoje djelovanje. U deset godina svoga opstanka prije svjetskog rata kretalo se djelovanje toga društva u dosta uskom okviru. Taj se okvir mora proširiti, inače će društvo doduše postojati kao polumrtvac ali neće uticati na židovstvo u Zagrebu. ne će buditi židovsku svijest, ne će jačati židovski interes, ne će širiti židovsko znanje. Za ovo troje stvorio je rat povoljno raspoloženje, rekao bih podešan uzduh i prikladno tlo. Prilike iziskivaju i traže intenzivan židovski rad, osiguravaju takovu radu izvjestan uspjeh, pa bi se društvo ogriješilo protiv židovstva i protiv svojih članova, ako bi tu zgodu intenzivnoga rada propustilo i u napredak samo životarilo kao dosada. Nije nikada prekasno upoznati i priznati svoje mane i nedostatke, isklije li iz ovakove samospoznaje čustvo, volja i ozbiljno nastojanje mane ukloniti, negativno izmijeniti sa pozitivnim, nemark sa revnošću. Iskustvo prošlosti mora pokazati uspješniji put za budućnost. A sada je hora razići se sa prošlošću i novim boljim putem krenuti.

Rad je društva obuhvatao u prvom redu židovska predavanja. Poredjujući ta predavanja sa drugima u sličnim društvima mora objektivni kritičar priznati, da su, u velike odgovarala svrsi društva. Ako ipak kroz godine nijesu umjela da slušačku publiku povećaju, treba tome razlog drugdje tražiti, a ne u vrsnoći samih predavanja. Naša naime široka publika ne voli naučna predavanja (osobito besplatna), nema za njih dovoljno interesa. Bilo bi zato potrebno, da ovakova predavanja dobiju popularniji karakter, da se prošire u neki matinej, da se sa naučnim predavanjem sveže glazbena produkcija, pjevanje, deklamacija, čitanje novela itd. Obilniji svestraniji program privući će veliku publiku, jer će svaki posjetnik u njem naći jednu točku ili više njih, koja odgovara njegovom duševnom raspoloženju. Ovako radi danas većina literarnih društava.

Nadalje ima društvo knjižnicu i drži žid. časopise. No kako nema čitaoničkih prostorija knjižnica se malo upotrebljava a časopisi nijesu nikome pristupačni. Dosada sam ja knjige davao sveučilišnim slušačima, naročito pako srednjoškolskim djacima, te katkada pojedinoj gospođi upozorujući ih na ovu ili onu zanimivu knjigu. To dakako ne može biti svrha jedne knjižnice.

Ne će biti zgreška, da u svezi s tim iznesem neke zanimive podatke iz članka: „Die hebreische und jüdische Bücherei in der frankfurter Stadtbibliothek“ (Allgemeine Zeit. d. Judentums, br. 17/1918). Grad Frankfurt, (ne židovska općina!) ima u svojoj knjižnici hebrejski odio. Temelj joj je udario neki kršćenski jezikošlovac poklonivši gradu svoju knjižnicu. Pridošle su zatim žid. knjige iz napuštenih samostana. Ta je žid. knjižnica bila još neznatna. Povećala se darivanjem knjižnice historičara Josta i obitelji Fuld. Iza toga je grad počeo kupovati bogate židovske knjižnice n. pr. rabina Brūka (1893) i učenjaka Berlinera. Biblioteku ovog berlinskog učenjaka kupili su neki frankfurtski bogati Židovi, te je gradu poklonili. Na isti način obogatila se knjižnica frankfurtska vrijednim knjigama i rukopisima iz Kaira poticanjem frankfurtskog rabina Horovitz a. Pridošao je nadalje izbor inkunabula (knjiga iz prvog doba štamparstva) i dragocjenih izdanja iz biblioteke Rotschild. Frankfurtski su bogati Židovi kupili Merzbacherovu biblioteku u Münchenu, koja obuhvata 156 manuskripta i 6000 svezaka, n. pr. najstarija talmudska izdanja i gradu je poklonili. Kad je god. 1902. u Frankfurtu bila skupština njemačkih rabina priredio je grad izložbu najvrijednijih židov. štamparskih tvorevina.

Evo grada gdje se drevno mecenaštvo židovskih bogataša odazvalo pobudama žid. učenjaka, naišlo kod grada na razumijevanje i stvorilo veliku i dragocjenu židovsku biblioteku.

Da bečka židovska općina ima krasnu knjižnicu, bit će i u nas poznato; ali možda ne to, da izdaje djela, što se odnose na povijest bečkih Židova. Dakako Zagreb nije Frankfurt ili Beč, ali je u Hrvatskoj najveća žid. općina „grad i majka u Izraelu“, pa bi morala i u tom pogledu napustiti patriarhalni nehaj za židovsku knjigu i prednjačiti žid. općinama u Hrvatskoj.

Ize ove, mislim ne suviše digresije vraćam se knjižnici liter. društva. Ne sumnjam da će se i u Zagrebu kao u Frankfurtu naći mecena, koji će ovećim svotama omogućiti, da se knjižnica lit. društva uveća u onoj mjeri, kako odgovara velikoj žid. općini kao što je zagrebačka. Isto tako je važno, da ova knjižnica iz svog skrovišta dodje na mjesto, gdje će zbilja biti javna publici pristupačna.

Mi imamo toliko žid. društava u Zagrebu, svako ima svoju malu knjižnicu. Zar ne bi zgodnije i praktičnije bilo, da sva ova društva imaju jednu veliku biblioteku, jednu svako mu pristupačnu čitaonicu? Držim da je vrijedno da se o toj ideji u svim društvima provede rasprava i da se u nekoj formi provede.

Literarnom je društvu nadalje svrha (§ 3. al. 4.) „podpomagati književni rad i publikacije“. Na tom se polju dosada nije upravo ništa uradilo. Nedavno je u sjednici lit. društva Dr. Schick iznio neke, misli o tom predmetu, a kako mnijem

da bih mogao samoj stvari poslužiti, ako ih ovdje savezno sa gornjim iznesem, rado primam na sebe možebitni prigovor, da razglašujem društvene rasprave.

Djelo koje bi opsežno obradilo učestvovanje Židova u Hrvatskoj u svjetskom ratu od prijekle je potrebe ne samo, da se branimo protiv kojekakvih napadaja, koje već danas čujemo, a koje će iza rata još jače izbiti na javu, nego još više da umijemo sami sebe cijeliti i štovati. Gradja za to djelo mora se već sada snažno sabirati u svakoj općini. Ali poziv i impuls za to djelo mora doći s takvog mjesta, koje posjeduje uvjete, da to djelo oživotvori.

Naša omladina žedja za židovskom knjigom. To dokazuju razna omladinska udruženja u mnogim mjestima. Toj svijesnoj omladini valja dati hranu, za kojom čezne, židovsku knjigu. To je dužnost današnje generacije, a omladina će joj biti zahvalna. Ne treba se bojati, da mi nemamo trudbenika za taj rad. Imamo ih dovoljno, a naći će se još i više, samo im treba dati prilike za rad. Izdavanje omladinske žid. biblioteke moralo bi biti jedan od idealnijih zadataka liter. društva.

Mimo omladine treba i na stariju, današnju generaciju misliti, u kojoj je također interes za židovstvo ojačao, a sama osjeća, da o židovstvu premalo znade. Treba tom nedostatku doskočiti izdavanjem dobrih i valjanih židovskih knjiga. Ta mi doista nemamo nikakvih židovskih knjiga u hrv. jeziku osim vjeronaučnih, što je zem. vlada izdala. Dakako da ne mislim, da se svake godine deset knjiga izdade, ali 1-2 svake godine naišle bi sigurno na odziv osobito, ako bi se i na djevočke i gospođe uzelo obzira.

Ne ću ovdje razglabati financijsku stranu čitavog problema, jer sam uvjeren, da bi se u nas kao za svako dobro djelo i za ovo našlo potrebitih novčanih sredstava.

Svrha je mojeg pisanja u prvom redu u samom Zagrebu utrti put liter. društvu za opširniji rad, a u drugu ruku pobuditi interes za sva navedena pitanja što se tiču zajedničkog rada svih Židova u krajevima, gdje se hrvatski govori. Da li je liter. društvo kadro, da sve nabačene zadatke riješi ili barem, da se dađe na njihovo riješenje? Mislim, da je, ali ponajprije treba da u svim židovskim krugovima dozrije uvjerenje, da ti zadatci postoje, da su knjiga i štampa danas ne manje znamenita pomagala kao hram i škola za uzdržavanje židovstva. Novo vrijeme traži nove svježe pobude, nove uredbe. Židovstvo se po cijelom svijetu budi, krugovi omamljeni starim nehajem oživljavaju, stvaraju novo i vrijedno. Zar da se samo mi u Hrvatskoj ne ganemo, te sve više zaoštajemo.

Prof. dr. G. Schwarz.

Dopis iz Ugarske.

U posljednje je vrijeme ojačao cionistički pokret među ugarskim Židovima. Za sada još mala šačica cionista, koja je skupljena oko zemaljske organizacije radi s najvećom požrtvovnošću i boreći se s najvećim poteškoćama, sve jače juriša na čvrstu kulu asimilantstva. Ako znakovi ne varaju, bit će prilike u budućnosti povoljnije nego u sadašnjosti. To je nažalost još uvijek dosta mračna. Energije se troše u međusobnim neplodnim borbama među

orthodoksima i neolozima i te se borbe vode ogorčenošću, koja već graniči na mržnju. Karakteristično je za te prilike, što peštanska ortodoksna općina u svojim privatnim višim pučkim školama, kada ne nadje ortodoksnih učitelja, radje namješta nežidove, nego li kojeg neologa, jer da bi nereligiozan život ovih bio opasan po mladež. Kraj toga se slučajevi pokrštenja muče u oba tabora. Većina gleda, da sve vi istrijebi iz sebe sve što je židovsko, da se tako sve više priljubi uz svoju okolinu i nastoji iz svih sila, da nestane u njoj Ali tragika golusa očituje se i ovdje. Sve je uzalud, jer Židove ipak svagdje odbijaju. Klerikalni list „Alkotmány“, u jednom od zadnjih brojeva zahtjeva za Židove na telenici „numerus clausus“. Kao da je caristička Rusija uskrsnula — u Ugarskoj! U društvu drže Židove parazitima, u politici su trn u oku (Vazsonyi!) I najveći ugarski domoljub, smatra se nepočudnim elementom, ako je Židov.

Što preostaje kraj takovih prilika ugarskim Židovima? Ili da resignirano zapadaju u posvemašnju pasivnost ili, kako spisatelj Ljudevit Biró u časopisu „A Huszadik század“ za sebe izjavljuje, da već iz prkosa „drščucom rukom pričvrščuju na svoje grudi žutu krpicu“.

Promatrajuć sve to, moglo bi se reći da bi možda samo jaki val antisemitizma mogao otplaviti sve ono slabo i prljavo s ugarskog židovstva. Taj poticaj iz vana već se sve više približava. Ugarski cioniste sada nastoje da opet sjedine i sakupe „izgubljene ovce“ i da ih odgoje za rad za zajedničku židovsku stvar.

U velike teku pripreme za zemaljsku konferenciju, koja će se uskoro sastati. Uopće se osjeća potreba, da se što prije započne s intenzivnijom i proširenom agitacijom u Ugarskoj. Velika se važnost pri tom polaže na štampu. Privatnom akcijom odvjetnika dr. Iliję Blanka sakupljeno je u nekoliko tjedana za tiskovni fond svota od 100.000 K. Zaista lijep uspjeh, koji nam pokazuje, što može privatna inicijativa i rad jednog pojedinca. Time se može tek prosuditi, koliko bi mogao i morao biti rad jedne jedinstvene i dobro vodjene organizacije u Ugarskoj, gdje živi blizu milijun Židova. To će si morati predočiti i zemaljska konferencija i opravdana je nada, da će ona biti svojoj velikoj zadaći dorasla.

Ben Josef.

Židovska općina u Newyorku za cionizam.

Na nedavno odžanoj konferenciji židovske općine „velikog“ Newyorka, na kojoj je sudjelovalo 200 delegata, primljen je jednoglasno ovaj zaključak:

„Delegati izvanredne konferencije Kehile u Newyorku, koji predstavljaju organiziranu demokraciju newyorškog židovstva, pozdravljaju radosnu izjavu engleskog ministra vanjskih posala, Arthura Jamesa Balfoura, da će britanska vlada poduprijeti osnutak nacionalne domaje za židovski narod u Palestini. Konferencija izriče svoje duboko poštovanje i zahvalnost engleskom narodu, koji je po svojoj vladi pripomogao, da se je približilo ostvarenje proročkih sanja židovskog naroda o preporodu i obnovi u Cijonu. Konferencija zahvaljuje se također talijanskom i srpskom narodu, jer su njihove vlade odobrile stanovište

britanske vlade prema nadama i nastoja, njima židovskog naroda za uspostavom i samoupravom u Palestini.

Konferencija upravlja poziv na sve organizacije, koje su u Savezu s Kehilom i uopće na sve Židove Newyorka i Amerike, da podupiru cionistički pokret, iz sveg srca i s najvećom požrtvovnosti, kako bi se ostvarile, što je brže moguće, nade i čežnje našeg naroda, kojih se kroz 2000 godina nijesmo nikad odrekli.

Znamenitost ovoga zaključka osobito je velika, ako imamo na umu, da je newyorška Kehila najveća na svijetu, jer obuhvata oko milijun Židova.

Vijesti iz jugoslavenskih zemalja.

Kako se pravi protužidovsko raspoloženje. Ovih je dana kroz sve hrvatske novine prešla vijest „Hrvatske Obrane“ o promjenama vlasništva ili zakupa većih zemljišnih posjeda u Slavoniji. Kupci ili zakupnici su navodno sami Spitzeri, Weissi, Hauseri, Goldfingeri, Goldsteini, Wurmi-Lewingeri, Deutsch, i „njima slični ratni milijunaši“, „tudjinci“ itd. Tako „domaći posjed prelazi u protunarodne, tudjinske itd. ruke!“ — Na oko posve bezazlen, sa hrvatskog stanovišta patrijotičan članak, jedno potrebno upozorenje na opasnost od deposediranja „domaćih“ ljudi. — Nu treba znati, da su imena tih Spitzera, Weissa itd. debelo štampana, da su svi ovi u djuturu označeni tudjinskim i protunarodnim elementima, da je prikazano, kao da nema drugih, koji kupuju i uzimaju u zakup zemljišta, doli samih Weissa i Schwarza — i biva jasno, da se ide za posve nečim drugim. Nigdje se izričito ne spominje riječ „Židov“, nu nabrajaju se i ističu sama imena, koja bi trebala biti „židovska“, sve ih se beziznimno označuje tudjinskim i protunarodnim elementima, — premda je jasno, da oni — makar nosili „židovsko“ ime — mogu biti, a često i jesu u pogledu patrijotizma bolji elementi od onih, koji svoj posjed — iz špekulativnih razloga i lakomosti — prodaju. A uz to se prešućuje, koliko čistokrvnih Hrvata — a da o drugim nehrvatskim, i nežidovskim „elementima“ ne govorimo — kupuje i uzima u zakup zemljišta takodjer samo iz špekulativnih, a ne iz patrijotičkih razloga. — Ovaj podmukli način stvaranja nesklonosti prema Židovima doista je kukavičluk i odaje pomanjkanje argumenata i zlu savjest.

Mensa academica judaica. O ovom aktuelnom pitanju primili smo još ove retke.

Slavno uredništvo!

U Vašem cj. listu od 15. o. mj. izišla je notica od Haora pod naslovom „Mense academica judaica“ u Zagrebu. Ova ideja nije nova, jer koliko se sjećam, poduzela je žid. akad. omladina već god. 1914. k. rake, da ostvari ovu instituciju, koja bi imala zaista plemenitu svrhu. No kako je sada ograničeno djelovanje akademskih društava, to bi čitavu akciju trebala pokrenuti zagrebačka izrael. bogoštovna općina u sporazumku sa žid. akad. potpornim društvom.

Sama mensa imala bi, da bude građansko društvo, kako je to u Beču i Budimpešti, jer bi ono bilo osnovano s prinosima građanskih krugova, koji bi istu uzdržavali.

Stoga bi se trebao sastaviti odbor za izradbu pravila, a taj bi imao istodobno početi sabirati prinose, jer bez nužnih sredstava se ne može ni pomisliti na ustrojenje ovako važne institucije. Ne ćemo li sada moći da namaknemo dovoljno materijalnih sredstava za tu velevažnu instituciju, to ne ćemo nikada moći do ostvarenja iste doći.

Riječ ima sada Izrael. bogoštovna općina!

Ben Jisescher.

Zagreb. (Izborna i porezna reforma u zagreb. izr. bog. općini.) Čujemo da predsjedništvo zagreb. izr. bog. općine sada pretresuje gornje reforme. Kada ovaj broj bude izišao, bit će odluka već pala. Nadamo se, da će predsjedništvo zaključiti takove reforme, kakove očekuju zagrebački Židovi: kako traži duh vremena pravednosti i demokratizma. Današnje predstavništvo izr. bog. općine kandidiralo je na temelju demokratskog programa i dužno ga je izvesti ili položiti mandat. Demokratska izborna reforma mora donijeti jednako i proporcionalno pravo glasa. Ne donese li to, ostanu li izborne kurije prema poreznom cenzusu, budu li vele poreznici i dalje imali pravo na daleko veći broj mandata, nego ih pripada prema broju njihovih izbornika, — onda će biti jasno, da današnje predstavništvo taj sistem podržava na štetu općine, a u svoju korist, da preusretne, da bi kapitalisti možda u većoj mjeri bili pritegnuti na nošenje židovsko-općinskih tereta. Onda ćemo znati, što nam je držati do dobre volje i do demokratizma današnjeg židovsko-općinskog predstavništva, pa ćemo kod slijedećih izbora znati obračunati sa takovim neiskrenim „demokratima“. Prilike su u zagreb. izr. bog. općini takove i da ih samo potpuni, iskreni i za općinu posve nesebično zagrijani ljudi mogu valjano riješiti. — A što je sa savezom žid. bog. općina?

Dibarti.

Član našega uredništva i predstojništva Ž. b. o. Zagreb. g. L. S. izjavljuje na ovo: „Izborna i porezna reforma raspraviti će se konačno u sjednici predstojništva 2 lipnja o. g. Nadam se još uvijek, da će se zaključiti posve demokratska izborna reforma i da će većina biti za proporcionalno izborno pravo. U stvari porezne reforme nastoji se ozbiljno oko što boljeg rješenja. Najprećom mi se zadaćom predstojništva sada čini školska reforma. Svakako će — koliko znadem — i „Savez žid. bog. općina“ doći vrlo skoro u raspravu.

Zagreb (Ratni doplaci namještenika zagreb. izrael. bogoštovne općine.) U plenarnoj sjednici predstojništva zaključeno je podjeljenje daljnjih ratnih doplataka svim općinskim namještenicima za godinu 1918. U tu svrhu ubirani iznos nadmašuje K 23.000.— Učitelji židovskih pučkih škola izjednačeni su berivima sa učiteljima gradskih pučkih škola. — Držimo, da je namještenicima zagreb. izr. bog. općine sa današnjim berivima omogućeno, da unatoč užasne ratne skupoće mogu podmirivati sve svoje životne potrebe. Tako je i pravo — premda vidimo, da svi poslodavci — pa ni država — svojim namještenicima ne daju beriva dovoljna ni za život. — Upozorujemo sve naše židovske bogoštovne općine, da im je dužnost obezbijediti svoje namještenike. Škrtarenje tu nije umjestno, ono prividno koristi budžetu, no u istinu vrlo škodi našem židovstvu. Jer samo se od materijalno obezbijedjenih židovsko-općin-

skih namještenika može tražiti i postići savjesno ispunjavanje njihovih židovskih dužnosti.

Zagreb (Štendijska zaklada za žid. liječnika.) Supruzi Ema Segen i sveuč. prof. u. m. dr. David Segen osnovali su zakladu pod imenom »Makso Eduard i Amalija Sacks« u iznosu od K 16.000.— sa svrhom, da se kamati te zaklade, kadgod dosegnu K 3000.— imadu podijeliti hrvatsko-slavonskom židovskom liječniku početniku, da se dalje izobrazu u inozemstvu. Zakladom raspolaže izr. bog. općina. Uživljanje kamata zakladne glavnice pridržali su si zakladnici, prema tome taj štendij još nije raspoloživ. — Čast plemenitim zakladateljima! Ugledali, se i drugi naši imućnici u njihov primjer! Židovstvo imade velikih potreba, koje sve ne mogu podmirivati židovske bogoštovne općine iz svojih budžeta, pa je potrebno, da pojedinci pripomažu svojim darovima i zakladama sposobnim i valjanjima židovima, kako bi se što bolje usavršili u svojoj struci.—

Izrael. hrv. literarno društvo u Zagrebu. U nedjelju dne 4. svibnja održavana je glavna skupština, te izabran ovaj novi odbor: Predsjednik dr. H. Jakobi, potpredsjednik Oto Štern, tajnik dr. G. Schwarz, blagajnik Sam. Ornstein, knjižničar Mirko Breyer, odbornici: dr. D. Segen, Š. Aleksander, Berthold Neumann, dr. Lavoslav Schick, Josip Rendi, Teodor Grünfeld, revizori: Jac-Reiss i Lav. Štern.

Žid. akad. potp. društvo. „Društvena uprava priopćuje, da je razaslala cirkulare, u kojima moli, da se društvu pruži materijalna pomoć godišnjom potporom. (K 12, 24 i više).

Osim toga apelira na naše imućnike, da pristupe društvu kao članovi utemeljitelji s najmanjim prinosom od K 100.—.

Ako tko pomutnjom možda nije primio takav cirkular, obraća se društvu na nj. ovim putem uljudnom molbom, da ga što izdašnije podupre. Potpore šalju se izravno na „Žid. akad. potp. društvo“, Zagreb. Sveučilište.

Dobrotvori „Žid. akad. potp. društva“. Društvu su pristupili kao članovi utemeljitelji: Sveuč. profesor u. m. dr. David Segen, Zagreb sa K 200.—, zatim gg. Pinkas Halper, Banjaluka; Salomon I. Poljokan, Banjaluka; A. F. udov. Zagreb; Elias A. Danon, Sarajevo; Gerson Mandić. Zagreb; i A. L., Zagreb.

Visoka kr. zem. vlada doznačila je društvu za tekuću godinu K 100.— Svi sa K 100.—: Bernhard Neuman, Zagreb; Marko Graf, Zagreb; Rudolf Berkeš, Daruvar; Makso Kerpner, Daruvar; Dragutin Kastl, Zagreb; Slavko Deucht, Dugoselo; Eugen Berl, Zagreb; i M. N. Zagreb.

Plemenitim darovateljima najtoplija hvala!

Jevrejski tečaj. Po treći put započeo je u Zagrebu tečaj za jevrejski jezik. Dva puta morao se tečaj napustiti, jer su učitelji bili zapriječeni da nastave s podučavanjem. Ovaj puta podučava jedan galički odvjetnik, perfektan hebrajista. Drži se poznate knjige Mosesa Ratha, a podučava zorno metodom „ibrit-beibrit“. Tečaj polazi 15 učenika. Na jevrejskom se satu govori isključivo jevrejski. Metoda je tako dobra, a marljivost i veselje učenika toliko da se postizava velik uspjeh. Opravdana je nada, da će učenici već za malo mjeseci znati govoriti jevrejski. Od uspjeha ovoga jevrejskoga tečaja očekujemo znatno obo-

gaćenje židovsko-društvenoga rada u Zagrebu i Jugoslaviji, jer se tu stvara jezgra poznijih propagatora jevrejštine.

Vinkovci (*Dobrotvorna zabava izrael. gospojinskog društva.*) Dne 6. svibnja o. g. priredilo je Izraelitičko dobrotvorno gospojinsko društvo u prostorijama svratišta Lehrner zabavu.

Zabava je priredjena u većem stilu, a započela je u nedelju sa prodavanjem cvijeća po ulicama kroz cio dan. U ponedjeljak u podne održana je u svratištu Lehrner matineja s glazbom. Po podne istoga dana bila je tombola na trgu uz glazbu, uz korzo sa nabacivanjem korianđola, a na večer koncertni program, da se konačno dovrši sa plesom.

Materijalni je uspjeh zabave vrlo povoljan. Zabava nije bila cionistička, nu konstatujemo, da odbor nije išao za tim, da to bude bezbojna manifestacija asimilacije. Simpatično je, da se vinkovački Židovi nijesu žicali izaći pred javnost, „na ulicu“, — dok kod nas općenito vlada tolik strah pred nežidovskom javnosti pod geslom: „Neka nas se ne vidi i ne čuje!“ Što je zdravo i dobro, ne treba da se boji svjetla!

„Pijoniri i propagatori tudjinštine“. (*Dopis iz Vinkovaca.*) Povodom zabave vinkovačkog izr. dobr. gospojinskog društva konstatuju „Vinkovačke Novine“, da se na toj zabavi mnogo švapčarilo i piše cijeli članak o tome, kako su Židovi pijoniri i propagatori tudjinštine. Prigovor nije nov. Informirani smo, da se na toj zabavi nije švapčarilo više nego u drugim vinkovačkim nehrvatskim krugovima i da ne stoji tvrdnja lista, da su izloženi ručni radovi nosili njemačke napise. Naprotiv nijesu ti radovi nosili nikakove napise, dok su bili pripravljeni hrvatski napisi, koji se nisu upotrijebili radi nepovoljnog vremena.

Mi smo opetovano istakli, da je dužnost Židova poštivati svetinje hrvatskoga naroda i služiti se u javnosti hrvatskim jezikom. Starija generacija, koja hrv. jezik nije naučila, jer to nije mogla, izumire, nu dok živi ne može se služiti drugim jezikom, do li onim, kojega znade. U tome nema nikakove tudjinske propagande. Takovu propagandu Židovi ne tjeraju, jer njihov patriotizam takovu propagandu isključuje.

Inače je članak „V. N.“ dosta pristojno napisan. List misli, da će se još sa židovskim pitanjem pozabaviti, a prati sa simpatijom židovski narodni pokret.

Sarajevo. (*Židovsko nacionalno društvo.*) Na 1. pr. mj. započelo je društvo opet djelovati — nakon stanke od 4 godine. Nije to tako lako išlo. Valjalo je naći prostorije, nanovo skupiti članove, urediti pokućstvo, knjižnicu itd. Ipak je uspjele. Sada imamo opet naše židovsko središte odakle treba da izadju poticaji za židovski rad u Sarajevu i gdje se taj rad imade organizovati.

Sarajevo. (*Židovski cvjetni dan.*) Na Erev Ševuot priredilo je Židovsko nacionalno društvo u savezu sa „Morijom“ cvjetni dan u korist Židovskoga narodnoga fonda. Ograničili smo se ovaj puta na prodaju cvijeća po kućama, pa kako niti nije bilo dosta cvijeća, možemo biti zadovoljni sa polučeniim uspjehom od K 746.20. Požrtvovnim gospodjicama, koje su išle od kuće do kuće prodavati cvijeće, neka je ovdje izrečena najtoplija hvala.

Sarajevo (*Židovska centralnu banka.*) Izvedenje je projekta osigurano. Bosansko hercegovački Židovi pokazuju velik interes za banku i svi će uzeti akcija. Počet će se raditi sa dioničkom glavnicom od 1 milijun kruna, čim stigne odobrenje pravila odobosanske vlade, što će prema našim informacijama doći za kratko vrijeme.

Sarajevo (*Za nasljeđovanje!*) Na svadbi g. Izidora Atiasa jednog vrijednog židovskog radnika, koji je 40 mjeseci bio na fronti, sakupili su naši mladi smišljenici Silvio Abinun i Levi Albahari izmedju samih židovskih radnika i omladinaca svotu od K 560.— za koloniju „Členov“. U ovaj sjajan primjer darežljivosti svijesnih židovskih neimućnika treba da se ugledaju naši imućnici i tzv. „bolji krugovi“!

Sarajevo. (*Osnutak Žid. dječjeg vrta.*) Ovdje se nastoji oko osnutka židovskog dječjeg vrta, što će ga urediti Židovsko nacionalno društvo vjerojatno u sporazumu sa obim sarajevskim bogoštovnim općinama:

„Židov“ u Švicarskoj. „La Serbie“ od 20. 4. o. g. i „Journal de Genève“ od 1. 5. o. g. konstatuju po pisanju „Židova“ i po rezoluciji osječke nacionalno-židovske omladine, da jugoslavenski Židovi simpatišu sa jugoslavenskim pokretom i da će ga podpirati. Daljni izvodi tih listova nijesu tačni. Nije nam poznato, da bi jugoslavenski Židovi preko ruskih Židova nastojali predočiti rusku vladu za podupiranje jugoslavenskih pokreta, jer nemamo veze sa ruskim Židovima. Jednako nam nije poznato, da bi se vodje Jugoslavije bili igdje izričito izjavili za potpunu ravnopravnost Židova u budućoj jugoslavenskoj državi. Što više, neki znaci pokazuju upravo nesklonost jugoslavenskih vodja prema Židovima.

Šekel i Centralni fond 5678. Unišlo je od 15./V.—25./V.:

Dr. B. Zauderer, Travnik za 40 članova	K 125.—
M. Strauss, Čazma za 3 člana	K 6.—
Milan Licht, Ogulin za 5 člana	K 19.—
Natpor. Armin Gutman, Bojište za 5 članova	K 20.—
Renne Rotter, Virovitica, za 10 čl.	K 31.—
Ndpr. Bruno Anhalzer, Karlovac za 7 člana	K 70.—
Napr. Bruno Anhalzer, Zagreb, za 3 člana	K 30.—
Josef Meworach, Zagreb za 7 čl.	K 29.—
Mirjan Weiller, Zagreb za 10 čl.	K 36.—
Lav Stern, Zagreb, za 10 člana	K 100.—
Zora Lausch, Ludbreg za 8 čl.	K 18.—
Heršković, sveuč. Wien za 20 čl.	K 55.—
Juda Margel, Novogradiška 40 čl.	K 80.—
Ilka Strasser, Sisak, za 20 člana	K 41.—
Sarajevo (a konto već iskazano)	K 700.—
380 člana	K 341.11
Josip Adler, Kaptol za 5 člana	K 10.—

Ukupno 572 članova K 911.11
Posebno još doznačiše za Centralni fond Max Hofbauer Sarajevo K 30.— Emil Horovitz. Zenica i David Kavezon Bos. Petrovac svaki po K 10.— S prije iskazanim za g. 5678, svega 1.155 članova sa K 3.994.61.

Odlikovanja. Naši c. sumišljenici, g. Igwatz Szemnitz iz Zemuna i g. Antun Baum iz Dalja, odlikovani su željeznim krstom za zasluge na vrpici kolajne za hrabrost.

Obnova pretplate. Umoljavamo c. pretplatnike, kojima je istekla pretplata, da istu što prije obnove. Na odresku pošt. doznačnice, neka izvole naznačiti broj pa-

sice i točnu adresu. Pretplata god. 10 K. polugod. 5 K. Novac neka se šalje samo na Banku za trgov. obrt i industriju d. d. Zagreb. za račun „Židova“.

ŽIDOVSKI NARODNI FOND.

Serha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već preko 8. milijuna kruna. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1917. oko 2 i pol mil. kruna.

Izkaz darova

iz jugoslavenskih zemalja austro-ugarske monarkije.

Za vrijeme od 10./IV. do 25./V. 1918.

Adresa za listove Ž. N. F. Zagreb, Petrinjska ulica 22. Za novce: „Banka za trgovinu, obrt i industriju“, Zagreb, za tekući račun Ž. N. F.

Opći darovi.

Koprivnica. Julio Händler	20.—	20.—
Lebring. Lewy Juda	5.—	5.—
Ludbreg. Zora Weinrebe	5.—	5.—
Aflenz. Rosenthal	17.50.	17.50
Zagreb. Oskar Jelinek	4.—	Oto Braun
	3.—	7.—
Bihać. Samuel Atijas	5.—	partija karata
	4.—	Avram Levi
	2.—	11.—
Bojište. Fritz Lederer	48.—	48.—
Palanka. J. Zaharija	20.—	20.—
		135.50

Škrabice.

Banjaluka. Po Pepi Poljokan: Sarina Nachmias 42.70, Buki Nachmias 21.60, N. Jellenek 13.50, Ella Herzler 13.40, Max Rosenrauch 11.40, Mela Poljokan 38.—	
Flori Poljokan 8.—, Ella Poljokan 4.80, Raši Poljokan 1.04, Hany Salom 2.30, Kon i Schnitzer 7.30, Johann Friedmann 12.—, Elsa Pancer 4.—, Hilde Zaloscer 2.20, Pepi Poljokan 17.76.	200.—
Zagreb. Po Vilku Spitzer: David Spitzer 21.62, Literarni sastanci 42.—, Makso Nyitrai 11.—, N. N. 13.—, Josip Cohen 10.—. Po Žigi Neumann: Bela Schwarz 26.30, Žiga Neumann 12.10, Simo Spitzer 23.—.	159.02
Sarajevo. Po Moise I. Montilja: Erna Papo 5.44, J. Montilja i sin 22.44, Branka Sumbulović 17.—, Milka Hirschl 2.83, Elza Bäcker 2.70, Abraham J. Altarac 1.—, Albert Abinun 17.40, Simha Salom 14.87, Estera Pinto 5.—, Lewy i dr. 2.35, Lotti Kajon 6.48, Moritz Izrael 2.50, Albert Atijas 5.50, Simon Katan 10.—, Matilda Montilja 7.45, Sinjora Kabiljo 9.65, Estera Kampos 22.—, Moritz Schiller 37.22, Ilka Böhm 2.20, Nada Abinunn 4.—, Rosa Finzi 24.60, Salamon Danon 21.07, E. Felitze 5.—, Laura Lewy 5.08, A. S. Papo 17.—, Rika Pesach 20.—, Erna Pesach 4.—, Moise I. Katan 5.12, Regina Lewy 15.—, Rika Kabiljo 13.30, Nachman Papo 8.—, Jozef Perera 4.50, Flora Kajon 1.63, Iz. Perera 18.72, Matilda Izrael 9.—, Jul. Singer 10.—, Rachela Montilja 15.06. M. Atijas 6.34, Ella Altmann 14.—, Erna Izrael 8.30, Flora Finci 2.63, Erna Atijas	

13.—, Štefa Alkalay 52.—, Luisa Lewy 2:60, Ašer Albachari 7:96, Jac Pinto 3:81, Mici Neumann 7.—, Hana Kabiljo 5.—, Sal. L. Lewy 1:02, Sternberg 25:70, Luni Kajon 3:34, Ast Ana 6.—, F. Freimann 9:20, M. Finzi 5.—, M. Alkalay 18:72. 569:66

Derventa. Po S. Baruch 43.—, 43.—
971:68.

Masline.

Sarajevo. U gaju Bar Giore: Elsa Becker 10.—, Žiga Becker 10.—, po Ing. Oskaru Grof: Helena Krauss 30.—, po Rozi Finzi prigodom zaruka Klare Finzi i Salamon Montilja, po 10 Lea i Klara Finci i Salamon Montilja, na ime istih 80.—

Ludbreg. U gaju dr. Hoseje Jacobi: Sidonja Hirschsohn na ime Sidonije i Leontine Hirschsohn 20.—, 20.—

Tuzla. U gaju dr. Hosea Jacobi: Luisa Zaloser 50.—, 50.—

Križevac. Po Zori Hirschl: Milan Hirschl 10.—, Vilim Rotter 10.—, na ime Božidar Hirschl; Branko Grossmann na ime Erna, Ela, Blanka i Zlata Goldschmidt 40.—, 60.—

Bojište. U gaju Bar Giore: Josef Konforti 50.—, Dragutin Friedländer 10.—, Haim Papo na ime Ester Papo i pokojnog oca 20.—, Aurel Spiller 20.—, Oskar Rosenfeld 10.—. U gaju dr. Teodora Herzla: David Anhalzer na ime Hinko Anhalzer 10.—, 120.—

Karlovac. H. Anhalzer na ime Lazar i Regina Anhaltzer 20.—, Bruno Anhaltzer na ime B'not Cion. Zagreb 10.—, 30.—

Bjelovar. Zdenko Fürst na ime Zdenko i Zlata Fürst 60.—. Po Greti Hirsch u gaju Bar Giore daruju na ime Ericha Rehbergera. Po 10.— Emil Krauth, Žiga Fuhrmann, po 6.—, Eugenija Lausch, po 5.—, Gustav Hirschl, Žiga Pollak, Samuel Stern, Ivo Neumann, Lujo Fischer i Hermann Lausch, po 4.—, Rega Dragoner, N. N., Julka Stern, Fürst, dr. Gottlieb i Makso Rosenberg, po 3.—, Haas, H. Ackermann, Adela Mandl, por. Eisenstädter, Elza Leitner, Isabela Pollak, Greta, Julči i Dora Hirsch, Žiga Altmann, Ivo Krauth, Ivka Singer i Neumann po 1.—, Albert Berkeš. Po Hansi Epstein na ime poginulog poručnika Josipa Kleina, po 5.—, Ljudevit Klein, Milan Lausch, Žiga Pollak, Anton Šteiner i Draga Breyer, po 4.—, prof. J. Szemnitz, Beck i Dragica Ungar, po 3.—, Mella Drucker, M. Rosenberg, M. Ackermann, L. Fischer po 2.—, Ivica, Boža i Aca, J. Pollak, N. N. Altmann N. N., Babić, Ivo, Reuwen, Müller, po 1.—, Goldmann Greta. 240.—

Banjaluka. Menachem Levi na ime Gracijele Levi 10.—, 10.—

Zagreb. Josip Hoffmann na ime Branko Hoffmana 20.—, Isak Poljokan na ime Ericha Rehbergera 10.—, Rudolf Pollak na ime Otto Braun 21.—, Hinko Anhaltzer 10.—, Dr. Ž. B. na ime B'not Cion 50.—, B'not Cion na ime novorodjenog unuka Teodora Herzla, malog Teodora Neumann 20.—, Anka Sauërbrunn na ime Salamonn Mevorach za ugodni razgovor u vrtu Mazalte Pesach 10.—, za 80. rodjendan S. Schönbergera, David Spitzer na ime istog 10.—, Hinko, Regina Weiller na ime Ida Weiller 10.—, Dr. Alex. Licht na ime svog oca i brata Hermanna u gaju dr. Jacobi 20.—, Adolf Licht u Herzlovoj šumi 50.—, 231.—

Prijedor. Po G. Seidemanu: U gaju Gideona Seidemanna na njegovo ime:

Arpad Weiller 10.—, Gustav Seidemann 10.—, natp. G. Reifert 10.—, Sig. Gerö 10.—, Salamoo Mevorach na ime B'not Cion 20.—, Otto Deutsch S. Most u znak štovanja na ime Sare Baruch, Derventa 20.—. U vrtu ide Weiller na njeno ime: mjesto cvijeća na grob, Gustav, Franciska i Ruf Seideman 20.—, Arpad, Aladar i Mirjam Weiller udata Rosner 1000.—, na ime pokojne nezaboravne im majke, 1100.— Bihac. Uži krug »Teodor Herzl« na ime istog 60.—, K 60.—

Brod n./S. Sabrao na čajanki Rudolf Fuchs na ime Vatroslav i Štefa Fürst 50.— Vinkovci. Vilma i Vlatko Gross na ime Ignatz Gross 20.—, 20.—

Jagodina. Po dr. S. Pinto u gaju Bar Giore sakupila Regina Benvenisti: dr. S. Pinto na ime Samuela i Rašele Kalderon 20.—, po 10.—, Samuel Kalderon, Rašela, Mici, Berta Kalderon, Regina Benvenisti, Vili Schwarz, Jenö Spiegel, Matilda Benzion. Sakupljeno po Sarini Levi na ime David i Ester Levy po 10.—, David, Rašela, Sarina, Avram, Estera Levy, po 5.—, dr. S. Pinto. 155.—

Travnik. Po dru Zauderer: Moritz Montilja na ime Sara, Bukica Montilja i Rifka Abinun po 20.—, na ime Moritz Montilja 10.—, 70.—

Osiijek. Osječka žid. omladina iz zahvalnosti na ime Lava Fritza 100.—, 100.—
2396.—

Samoopozivanje.

Bihac. Sabet. Löwy i Raf. Atijas po 1.—, 2.—

Zagreb. Po B'not Cionu: Po 4.—, Lav Stern, Jakša Wegner, po 2.—, Sterk Zora, Pavao Neuburger, Mirjam Weiller, Gerber Zlata, po 1.—, Sida Weiss, Oiza Rechnitzer, Aschner Anka i Lausch Frida, Dragan Klein 5.—, 20.—

Caprag. Po 3.—, Otto Jungwirth i Imre Pollak 6.—

Bojište i garnizon. Oskar Berger 2.—, Ing. Pfeiffer 10.—, 12.—
40.—

Zlatna knjiga.

Bojište. Haim Papo na ime Diane Konforti 5.—

Darivanje zemlje.

Bihac. Sabrao na sijelu 33:50, Samuel i Rafael Atijas na sabirni arak 100.—, 133:50

Bjelovar. Po Greti Hirsch na ime Ericha Rehbergera daruje po 100.—, Verica Fischer, po 20.—, dr. Makso Fuchs, Josefina Pfeiffer, po 10.—, dr. Hinko Hirschl. Po Hansi Epstein na ime poginulog por. Josipa Kleina, po 10.—, dr. H. Fischer, Jul. Lausch. Robert Herrnstein, Slavko Fürst, po 5.—, Hansi Epstein, Štefica Mark, Tilda Wolf, Ilka Fuhrmann, Selina i Emil Berger, Vjek. Fürst, Eugenija Lausch, Ernst Pollak, Edm. Stern, Olga Neumann, Samuel Stern, Gustav Hirschl, R. Ebenspanger, Simo Singer, Ella Seligmann, Irena i Adela Mandl, N. Weinrebe, dr. J. Herrnstein, N. Taussig, Tinka Altmann. 300.—

Vinkovci. Po Elviri Augenfeld, Josef Landesmann 10.—, 10.—

Zagreb. S. Weinberger na ime Herman Licht 50.—, 50.—

Beograd. Sakupio Leon A. Amar 53:60
547:10

Roba.

Zagreb. Ž. N. F. 22.—, 22.—

Sarajevo. Ella Ungar 30:20, 30:20

Beograd. Leon A. Amar 9:60, 9:60
61:80

Evakuirani Židovi.

Sjeničak: Malvina Fröhlich 10.—, 10.—
Pomoć Palestini.

Vinkovci: Vilma Gros 20.—, Mila Krakauer prigodom zaruka Rize Kaufman i Moritz Teischner 52.—, 72.—

Bjelovar. Greta Goldmann, Autelija Fürst po 1.—, 2.—

Šid. H. Bresslauer 50.—, 50.—

Sarajevo. Po D. Mahler: po 5.—, Drag. Mahler, Josef i Hinko Papo, po 4.—, Moritz

Kabiljo, Feliks Strich, po 3.—, Rona Danitti, Sarika Papo, po 2.— Bukica Kampus, Mirjam Löwy, Moritz Graf, Nisim Pardo, B. Löwy, Danijel Katan, Sal. Romano, I. Altarac i 7 darovatelja po 1.—, 52.—

Požega. Po D. Mahler: W. Blum 5.—, D. Mahler 4.—, J. Gersković 6.—, Lj. Blau 2.—, 17.—

Brod n./S. Po D. Mahler. Po 2.— Stern, Kolarić i D. Mahler 6.—

Derventa. Vojko Mostić 5.—, 5.—
204.—

Dječje sabirne knjižice.

Banjaluka. Elze Panzer 10.—, 10.—

Maglaj. Jozefina Holländer 14:20, 14:20

Sarajevo. Blanka Samokovlija 34.—, 34.—
58:20

Jevrejske škole.

Bjelina. Po A. Montilji. Po 12.—, Berta I. Papo, po 10.—, Johanna Tischler, po 8.—, Mila Pinto, po 6.—, Rifka Z. Baruch, Rachela Maestro, Matilda Perera, po 5.—, obitelj Jakob Perera i Jakob Semo po 4.—, Rifka i Regina M. Baruch, po 3.—, Rachela I. Papo, Rosi Schwarzenberg, po 2.— Rida i Rachela Baruch, Sarika Maestro, Julije Malz, Sofie Levi, Mazalta Sarina i Simcha Montilja, Sarika F. Papo Estera i Goldina Salom i Johanna Musafija. K 96.—

Kolonija „Členov“.

Ludbreg. Po rab. I. L. Deutsch sakupljeno 29:68, 29:68

Bihac. Sakupila M. Atias: Po 5.—, Josef Kavezon, po 3.—, Rika Kavezon, Simcha Attijas, po 2.—, Sarina, Mazalta, Rachela i Sara Attijas, Sofija Altarac, Gracija, Bukica, Luna i Rifka Löwy, Jakob i Bukas Izrael, Emma, Iva i Roza Rehnitzer, Rena Maestro i 10 darovatelja po 1.—, 51.—

Sanski most. Obitelj Eliezer 44.—, 44.—

Zagreb. Mjesto vjenca Pišti Kaniszay-u daruju, po 10.—, A. Deutsch, A. Klaber, V. Schwarz, V. Spitzer, V. Mosinger, M. Lichtenberg, Z. Spitzer, po 1.—, Schreiner i Hirschl. Vera Salzer 50.—, N. N. 150.— Alex Steiner 5.—, Albert Pollak 8.—, Kdasp Löwy 5.—. Prigodom kućne zabave sabrao kod g. Hertmanna, Hans Hochsinger 40.—. David Spitzer sabrao prigodom 80. rodjendan Sam. Schönbergera 50.—. Prigodom svatova Schlesinger-Hamburger sakupila Draga i Elza Weinberger: po K 50.— Hugo Schlesinger, po 20.—, Eugen Berl. po 10.— Viktor Schlesinger, Viktor Schrenger, Dr. Fodor, Karl Schlesinger, Mirza Schrenger, major V. Schlesinger, gospojice Singer, po 6.— Oskar Stern, po 4.— Ervin Weinberger, Alfred Schrenger, po 2.— Rudolf Weinberger, Ana Schlesinger, Tina Schrenger, po 1.—, Ružica Šorš. Dragan Klein 5.—. Anamira Reiss 10.— Dr. Ž. B. 50.— Milka Freiberger za oduženje dr. Ž. B. 5.—. Dragutin Spitzer 20.—, Društvo na

mjesečini 14.—, Zorka Neuser 50.—, Erna Fischer 20.— Otto Pollak 5.— 720.—
Vinkovci. Po Moriji: Po 30.— Morija, po 20.— Schlesinger Jakob, Zilzer Josef, po 15.— Magist. Straus, po 10.— Adolf Weiss, direkt. Löwy, Ivo Goldstein, Max Borovitz, Schlosser, Rudolf Gross, Leopold Stein, Jakob Kohn, Jakob Fuchs, Julius Stock, Herman Klein, Leopold Flesch, Žiga Brichtha, Adolf Preisz, po 8.— Bayer, po 6.— Adolf Hoffmann, N. Hoffmann, Marberger Mavro, Josef Borovitz, po 5.— Hirt Berta, dr. Lederer, Izak Schlesinger, H. Mechner, dr. Arminsky, dr. Porges, Szemnitz, Engl Adalbert i Deitelbaum, po 4.— Grünberger, Cilla Pollak, Josef Dozler, Matilde Fischer, Anna Elöd, Friedmann, dr. Salgo, Šandor Marton, po 3.— Fleischmann, Sonnenfeld, Propper, po 2.— Berta Kraus, Adler, Heksch, Zlatko Gross, Artur Gross, N. N. Pollak i Franz Pollak po 1.— po 1.— Slavko Schlesinger, Heinrich Breslauer 10.— Viktorija Engl 10.— **380.—**

Prijedor. Po G. Seidemanu: Gustav Seidemann 10.— Sig. Gerö 10.— Sabetaj Levy 10.—, Emil Horovitz, Zenica 6.— David Kavezon, Bos. Petrovac 10.— 46.—

Bjelovar. Slava Lausch 4.— 4.—

Križevac. *Chebra Kadiša* 250.— 250.—

Zenica. Po Rifki S. Montilja. Sakupljeno od žid. omladine 81'80, za nadjenu novčarku 50.— 131'80

Bojište. Milan Strauss 10.— N. N. 20.—, P. Zautner, 10.— M. Fröhlich 10.— L. Krauss 10.— 60.—

Kaptol. Josip Adler 20.— 20.—

Nagyharsany. Po Jizchaku Abinunu: Po 50.— Albert Finci, Albert Alkalay, po 20.— Haim Salom, Hugo Singer, Kučo Alkalay, Albert Finci, Kabiljo Elias, Danijel Salom, po 10.—, Geza Spitzer, Danko Finzi, Haim Kamchi Rafael Salom, Pero Bajagić, David Kajon, Jak. Alkalay, Herman Sprung, Avram Papo, Jak. Papo, Jakov Papo, Leon Bahar, David Finci, Avram Finci, Rafael Romano, Avram Pesach, Isidor Sumbulović, Elias Altarac, po 5.— dr. J. Greif, po 4.—, Benjamin Laudo. 409.—

Travnik. Po Dr. Zauderer: Bohor Isak Salom 50.—, N. Rosenzweig 10.—. 60.—

Karlovac. Po Elzi Weinberger i Ljudevitu Singer: Prigodom zlatnog pira H. Reifa i srebrnoga pira Josipa Birnbaum po 10.— J. Birnbaum, Vjekoslav Feigl Sigmund Šeljković, po 7.— Albert Birnbaum, po 4.— Mondschein, Walder, po 5.— Samuel Singer, po 3.— Walder, po 2.— Aschkenazi, S. Singer, Samuel Weinberger, Makso Spitzer Zlata Spitzer, Riza Spitzer, Hinko Singer, Ljudevit Singer. 70.—

Sarajevo. Po Nady Abinun, sakupio g. Elazar 100.—, Sari Perera 41.—, pridodom ispražnjivanja škrinjica sakupile 601.—: Regina Perera, Hani Salom, Simha Perera, Regina Levi, Hanni Baruch, Regina Kattan, Rahela Danon, Safira Izrael, Klari Finzi, Gracija i Riki Kabiljo, Mirjam Finzi, Rahela Montilja Simha Salom, Ella Ungar, Erna Levi, Klara Altarac, Amalija Hochberg, Lisa Levi i David Attias, Jakob Maestro, Bencion Gaon i Papo. Rudolf Rubiček 20 i u igri šaha protiv D. Attijas 5.—, inspektor Djaen darovi kod tore 50.—. Prigodom „Madrinaže“ Mazalte Samo-

kovlija skupiše Hani Baruch i Isidor Donitti 56.—

873'09.

3.148'57

Pionirski fond.

Zagreb. Prof. A. Szemnitz 10.— 10.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske Slavonije i Dalmacije 2.995'70

Iz Bosne i Hercegovine 3.796'45

Iz garnizona, zaposjednutih zemalja i bojišta 894'70

Ukupno **K 7 686'85**

Od 1. januara do 25. maja 1918.

— unišlo je ukupno **K 42.611'86**

Dodatak.

U broju 7. „Židova“ iskazali smo svotu od 313.80 poslanu po Jizchaku Abinun iz garnizone Nagyharsany. Sada priopćujemo specifikaciju. Za upis Mirjam Weiller u zlatnu knjigu. Haim Salom 10.—, sakupljeno u kući M. Danon 30.—. Općidar: Mayer Altarac 10.— Gaj Bar Giore: Sumbul Montilja na ime Isidor Alkalay 10.—. Za Hebrejske škole: Po 100.— Kučo Alkalay, po 20.— Isidor I. Musafija, po 10.—, Sumbul Montilja, Hajim Salom, Danijel Sumbulović, po 8.— Josef Macoro, po 6.—, David Hajon, Herman Sprung, Jak. Papo, Moise Romano, Moriz. I. Papo, po 5.—, Leon Kabiljo, Isidor Musafija, dr. Greif, Klara Josefsberg, Moritz Altarac, po 4.— Albert Gaon, Avram Pesach, po 3.—, Rachel Löwy, po 2.—, Dr. Frankfurter, po 1.— Max Pecenik, sakupljeno u kući Avrama Altarac K 26.80.

Nasadi masline i drugog drveća u Palestini.

Masline i drugo drveće sade u t. zv. „Herzlovoj“ šumi na zemljištu Žid. narod. fonda u Ben Šemenu i Huldā i to počevši od god. 1908. S početka sadili su samo masline, jer ovo drvo donosi veliku korist a ne zahtijeva toliko njege. Maslina ne treba mnogo vlage, ne trpi od velike žege, a niti od studeni. Zadovoljava se s najmršavijom zemljom, a razvija se dobro i na kamenitom tlu. Jednom riječi, maslina nije osjetljivo drvo. Uz to je duga vijeka, jer živi tri do četiristo ili još više godina. Maslinovo ulje daje se lako prodati na svakom tržištu. Plod masline služi za hranu na istoku. Sporedni proizvodi ulja takodjer se izradjivaju. Premda je maslina dragocjeno drvo, ipak se na zemljištu Ž. n. f. sade vočke, šumsko i ukrasno drveće. Vočke imaju prednost, da brže rastu, da je njihov uzgoj jeftiniji, nego li masline, koja tek poslije 15 godina donosi koristi. Od korisnog drveća spominjemo naročito eukaliptus. Ovo su drvo počeli saditi kao prvi židovski kolonisti, pa ga zato zovu urodjeni Arapi „židovskim“ drvetom. Eukaliptus se odlikuje dobrim svojstvom, da privlači mnogo vlage, pa je zato vrlo dragocjeno sredstvo za isušivanje močvara, koje su leglo malarije. Sadjenjem eukaliptusa uspješno je suzbijena malarija na pr. u koloniji Hedera. Eukaliptus napreduje dobro i na lakom pjeskovitom tlu. — Dakle vidimo da uprava sadi Ž. n. f. u Palestini svakovrsno drveće, koje može koristiti zemlji. Stoga su darovi Ž. n. f. za sadjenje masline i drugog drveća (za jedno drvo 10 K.) svagda dobro došli.

Bilješke.

Sastanak austrijske židovske omladine. (Oester. jüdischer Jugendtag). Dne 18., 19. i 20. svibnja obdržavao se je u velikoj dvorani bečkog Musikvereina sastanak žid. omladine. Svrha je tog sastanka bila, da se osnuje najprije savez žid. omladinskih organizacija Austrije, a onda, da se po mogućnosti njegov djelokrug proširi i na druge zemlje. Ovaj savez morat će najprije obavljati praktičan i konkretan rad. Njegova je zadaća, da služi žid. omladini i da joj pomogne kod rješavanja njenih najvažnijih zadaća. Da se omogući pristup sveukupne židovske omladine, prihvaćen je program nacionalno-židovski i ne anticionistički. O ovom znamenitom sastanku progovorit ćemo još u našem listu.

Karl Marx. Dne 5. svibnja proslavljena je na zemlji stogodišnjica rođenja, osnivača socijalističke internacionale i njezinog velikog teoretičara Karla Marxa. Rođen je u Trieru (Njemačka) kao odvjetak ugledne židovske rabinske porodice i bijaše mu šest godina, kad mu se roditelji odrekše židovstva, kojega Marx niti poslije nije imao prilike da upozna. On ga se u svojim spisima jedva dotiče, ali gdje to čini, tu mu je sud o židovstvu posve jednostran i nepravedan. Ali uza sve to se u njegovom radu i životu, premda nesvijesno, ipak snažno isticala židovska crta. Njegov fanatizam, njegova vjera u pobjedu vlastitih ideja, sve nas to živo sjeća na proročke pojave Izraela i Jude. Emancipacija čovječanstva iz bijede ukinućem proletarijata, ta čisto proročka misao, nadahnjuje svako nastojanje Marxa. I tako je postao Marx svojim djelovanjem pravi nasljednik starih židovskih proroka, koji su došli da bijednima najave „radosne vijesti“, zasužnjenima „oslobodjenje“, a svim umornima i opterećenima, da će im sinuti „svjetlost“ na novim putevima. A da to nije slutio, Marx je bio u dubini svoje sopstvenosti „Židov proročkog kova“.

Sl.

Priredjivačkom odboru Purimske zabave „Židovska pjesma“

Zagreb.

Potpisano „Židovsko akademsko potporno društvo“ najtoplije se zahvaljuje za dosad najveći darovani iznos od 3638 K 60 fil. (trihiljadešestotridesetosam kruna 60 f.) prigodom Purimske zabave i moli cijenjene gg. priredjivače da bi ga svakom zgodom podupirali, kako bi što lakše svojoj humanitarnoj zadaći moglo udovoljiti.

Za „Židovsko akademsko podporno društvo u Zagrebu“:

Predsjednik:

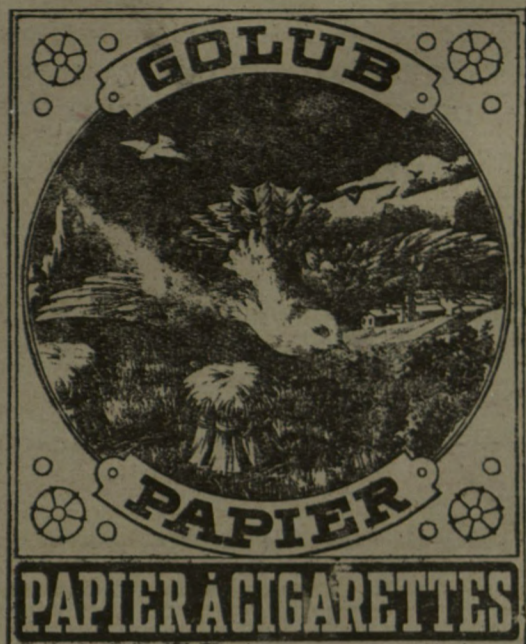
Blagajnik:

Leo VI. Švarc v. r.

Ivan Schwarz v. r.

Darujte za tiskovni fond „Židova“.

Jesam li platio šekel?

PAZI I DOBRO ČITAJ !!!

Tko želi sačuvati svoje zdravlje neka puš samo cigaretni papir

„GOLUB“

jer je „Golub“ najbolji papir sadašnjosti i jedini domaći proizvod.

Proizvod je „Prve hrv. tvornice cigaretnog papira“ Zagreb, koja tvornica zaposluje redovito 200 domaćih radnika.

Dobije se u svakoj trafici.

Josip Engelsath

Najveće skladište dragulja, zlata, srebra i satova uz jamstvo i jeftine stalne cijene.

Veliko tvorničko skladište kina srebrene robe iz najboljih tvornic.

Ilustrovani cjenici na zahtjev badava i franko.

Kupuje i zamjenjuje staro zlato, srebro, dragulje, biser, briljante, satove, antikvitete, novac uz najviše cijene.

Vlastita radionica za umjetno izradjene novoradnje i popravke zlatnih i srebrenih predmeta brzo i jeftino.

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Josip Enelsath

BOJE

sve vrsti, za bojadisanje platnene i pamučne robe dobivaju se nepatvorene na veliko i na malo samo u bojadisaonici **Vilima Grünwalda u Koprivnici.**

Razašiljem samo po vlastitoj bojadisaonici iskušane boje. Cijena po omotu K 2.—

Banka za trgovinu, obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. — ZAGREB — Jelačićev trg 4

Dionička glavica K 5.000.000 — Pričuve K 2.000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žriježane vrijednosne papire, daje predumove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke proti gubitku na tečaju.

Tekstilne otpatke

(krpe sviju vrsti)

kupuje i plaća najbolje cijene

Adolf Krausz stariji

(od povjerenstva za tekstilne otpatke ovlašten veletržac krpami).

Osijek g. g. Županijska 59.

ALEM

je Orientalni prašak za zube, njegova je sastavina takova, da čini ono što je zubima podesno. Daje svježi dah iz ustiju zapriječuje krvarenje zubiju štiti zube od boli, Zaprečuje da zubi postanu šuplji. Čini zube bijele i zdrave. Od velike je desinfekcione snage, te vas štiti od bolesti. A što je najvažnije, neugodan dah iz ustiju odmah odstranjuje i tako omogućiti svakom da ima lijepe bijele i zdrave zube te miomiris u ustima.

Cijena originalne kutije K 1-50.

Glavno skladište

Nobilior Drogeria Zagreb

Ilica 34.

TVORNICA ŠTAMPILJA
ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

PREVOZE ROBE I POKUĆSTVA U
GRADU I IZVAN GRADA PREUZIMA

JOSIP MÜNZER

Jurišićeva ulica broj 20.

TELEFON 4-28. 21-95.

OBAVLJA SVAKI PREVOZ POKUĆSTVA I ROBE NAJSAVJESNIJE I NAJJEFTINIJE.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica: - u Zagrebu. - Pričuve: K 10,000.000.— K 17,900.000.—

ODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n.S., Cirkvenica, Delnice, Karlovac, Kraljevica, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4 $\frac{1}{2}$ %-tne založnice

koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira, zlatnog, srebrenog te papirnato novca, unovčuje kupone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na te. nelju i akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.

Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje najkulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Preuzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira besplatno. Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pretince Safe-pohrane.

Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije.
Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije ukamaćenje na uložne knjižice ili na tekući račun, te ih bez obzira na postojeće ili buduće ustanove moratorija isplaćuje.

Svi u bankovnu struku zasjecajući poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371 1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljena god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavica 13,4 milijuna kruna.

Pričuve 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima novac na ukamaćenje na uložne knjižice, doznačnice ili tekući račun, te doznačuje isplaćivanja na sva tržišta tu i inozemstva.

Izdaje kreditna pisma na tu i inozemstvo.

Odio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za proizvodnju svih vrsti hrastove i bukove rezane gradje.

Podržaje ljuštenju za proizvodnju paccona.

Proizvodnja exportne sklade i drva za gorjenje na veliko i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire.

Kupuje i prodaje inozemni kovani i papirni novac.

Isplaćuje predjmove na zalog vrijednosnih papira.

Unovčuje kupone te izrebanne papire i srećke.

Prodaje na obročnu otplatu srećke svake vrsti po jedan ili po više komada prema izboru

kupca s bezodvlačnim pravom igre.

Prodaje vlastite 4 $\frac{1}{2}$ % založnice koje su pupilarno sigurne, sposobne za svake vrsti jamčevine, kao i za vojno-ženidbene jamčevine, te su vrlo podesne za koristonosno ulaganje prištednja. Obavlja besplatno evidencu žrebanja srećaka i drugih žrebanju podrženih papira.

Hipotekarni odjel.

Podjeljuje na zemljišni posjed, a u većim gradovima i na najamne kuće hipotekarne zajmove na amortizaciju.

Podjeljuje na temelju grad. nacrti i troš. u većim gradovima Amortizacione zajmove kao gradjevne vjeresije.

Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petrinji.

Javno skladište: u Zagrebu.